

Założenia systemu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta

Wspólna propozycja Związku Pracodawców Przemysłu Opakowań i Produktów w Opakowaniach EKO-PAK, Polskiej Federacji Producentów Żywności Związku Pracodawców, Związku Pracodawców Przemysłu Piwowarskiego - Browary Polskie oraz Polbisco Stowarzyszenia Producentów Wyrobów Czekoladowych i Cukierniczych.

1. Środki pochodzące od wprowadzających wyroby w opakowaniach z tytułu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producentów przeznaczone są wyłącznie na zadania określone w przepisach znowelizowanej dyrektywy w sprawie odpadów:
 - a) selektywnej zbiórki odpadów, a następnie ich transportu i przetwarzania w celu osiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu,
 - b) dostarczania mieszkańcom niezbędnych informacji w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami opakowaniowymi,
 - c) gromadzenia danych i realizacji obowiązków sprawozdawczych.
2. Organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia przejmują od wprowadzających wyroby w opakowaniach realizację wszystkich obowiązków wynikających z Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta, w tym osiągnięcie poziomów recyklingu odpowiedniego dla każdego rodzaju materiału opakowaniowego, zarówno w opakowaniach jednostkowych jak i transportowych i zbiorczych.
3. Organizacje odpowiedzialności producentów realizują zadania w zakresie opakowań i odpadów opakowaniowych monomateriałowych, jak również innych rodzajów opakowań i odpadów opakowaniowych, jeśli przyniesie to poprawę jakości ich zagospodarowania, w szczególności zwiększenie poziomu ich recyklingu. Dobrowolne porozumienia, zawierane pomiędzy organizacjami samorządu gospodarczego a organami administracji publicznej, zajmują się organizacją zagospodarowania i recyklingu odpadów wielomateriałowych.
4. Organizacje odpowiedzialności producentów działają w formie non-for-profit: spółki akcyjnej, która wypracowany zysk netto przeznacza wyłącznie na realizację działań związanych z Rozszerzoną Odpowiedzialnością Producentów, bez możliwości wypłaty dywidendy akcjonariuszom.
5. Organ administracji rządowej (np. minister właściwy do spraw klimatu) lub wskazany w ustawie inny organ pełniący rolę kontrolno-nadzorczą (Regulator) wydaje zezwolenia na działalność organizacji odpowiedzialności producentów na podstawie kryteriów określonych w przepisach prawnych.
6. Gminy są ustawowo odpowiedzialne za gospodarkę odpadami komunalnymi, w tym za prowadzenie selektywnej zbiórki wszystkich frakcji / rodzajów odpadów oraz przygotowanie ich do recyklingu (sortowanie i doczyszczanie / uzdatnienie), realizując ustawowy obowiązek na jeden z dwóch sposobów:
 - a) na podstawie ustawy o utrzymaniu i czystości w gminach: wyłaniają (w trybie przetargowym lub na zasadzie in-house / powierzenia) podmioty odbierające i zagospodarowujące odpady odbierane od właścicieli nieruchomości (mieszkańców) i są odpowiedzialne za nadzór nad prawidłowością całego procesu,
 - b) powierzają prowadzenie selektywnej zbiórki i przygotowania do recyklingu frakcji surowcowych / zbieranych selektywnie organizacjom odpowiedzialności producentów i dobrowolnym porozumieniom, zawierając z nimi stosowne umowy, przy czym organizacja odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienie występują w takiej umowie wspólnie (konsorcjum). Organizacja odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienie stają się odpowiedzialni za wybór podmiotów odbierających te odpady od właścicieli nieruchomości oraz za ich przygotowanie do

recyklingu (sortowanie i doczyszczanie / uzdatnienie) oraz za nadzór nad prawidłowością całego procesu.

7. Standardy selektywnej zbiórki (prowadzenia 5-pojemnikowej zbiórki w oparciu o identyczne zasady i oznaczenia kolorystyczne) i kryterium jakości zbieranych odpadów (w danym pojemniku czy worku odpad jest uznany za zebrany selektywnie wyłącznie wówczas, gdy występują w nim inne rodzaje odpadów w ilości nie przekraczającej wagowo np. 15%) są jednolite dla całego kraju i określone w ustawie.
8. Wybierane przez gminy podmioty odbierające i zagospodarowujące odpady komunalne, gminy oraz – w przypadku powierzenia zadań przez gminy – organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia - publikują szczegółową sprawozdawczość dotyczącą selektywnej zbiórki odpadów oraz przygotowania do recyklingu (sortowania i doczyszczania / uzdatnienia) odpadów ze szkła, tworzyw sztucznych, papieru i tektury, stali i aluminium oraz odpadów wielomateriałowych, w szczególności:
 - a) masy odebranych od właścicieli nieruchomości, z wyodrębnieniem odpadów opakowaniowych występujących w tych rodzajach odpadów,
 - b) masy poddanych recyklingowi i przygotowanych do ponownego użycia, z wyodrębnieniem odpadów opakowaniowych występujących w tych rodzajach odpadów,
 - c) poniesionym koszcie odbioru i koszcie zagospodarowania, z wyodrębnieniem kosztu odbioru i kosztu zagospodarowania odpadów opakowaniowych występujących w tych rodzajach odpadów,
 - d) uzyskanym przychodzie ze sprzedaży, z wyodrębnieniem przychodów ze sprzedaży odpadów opakowaniowych występujących w tych rodzajach odpadów.
9. Każdy rodzaj materiału opakowaniowego (szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, metale i aluminium, odpady wielomateriałowe) jest rozliczany odrębnie pod względem kosztów jego zbiórki i przygotowania do recyklingu i przychodów ze sprzedaży odpadów do recyklingu. Rozliczenia te powinny uwzględniać przydatność do recyklingu rodzaju odpadu.
10. W przypadku prowadzenia przez gminy selektywnej zbiórki wszystkich frakcji / rodzajów odpadów oraz przygotowanie ich do recyklingu (sortowanie i doczyszczanie / uzdatnienie) na podstawie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nawiązanie relacji pomiędzy organizacjami odpowiedzialności producentów i dobrowolnymi porozumieniami a gminami w zakresie pokrywania kosztów selektywnej zbiórki i przygotowania do recyklingu odpadów opakowaniowych odbywa się w następujący sposób:
 - a) organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia zawierają z gminami umowy na pokrywanie kosztów w ciągu okresu ustalonego w ustawie,
 - b) w przypadku, jeśli z daną gminą umowę chce zawrzeć więcej niż jedna organizacja odpowiedzialności producentów i / lub więcej niż jedno dobrowolne porozumienie, bądź jeśli z daną gminą nie chce zawrzeć umowy żadna organizacja odpowiedzialności producentów i / lub żadne dobrowolne porozumienie, przyporządkowanie organizacji odpowiedzialności producentów i / lub dobrowolnego porozumienia następuje w drodze losowania, przeprowadzanego przez Regulatora.
11. W przypadku, jeśli gmina powierza prowadzenie selektywnej zbiórki i przygotowania do recyklingu wybranych frakcji / rodzajów odpadów (szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, stal i aluminium, odpady wielomateriałowe) organizacji odpowiedzialności producentów i dobrowolnemu porozumieniu, gmina zawiera stosowną umowę na powierzenie zamiast umowy dotyczącej pokrywania kosztów.
12. Wszystkie przychody uzyskiwane ze sprzedaży odpadów opakowaniowych do recyklingu są odejmowane od kosztów odbioru selektywnie zbieranych odpadów od właścicieli nieruchomości (mieszkańców) i kosztów zagospodarowania tych odpadów (sortowania i doczyszczania / uzdatniania). Wprowadzający wyroby w opakowaniach pokrywają wyłącznie różnicę pomiędzy tymi kosztami a uzyskanymi przychodami ze sprzedaży odpadów do recyklingu. W przypadku odpadów opakowaniowych, dla których proces recyklingu wymaga pokrycia dodatkowego kosztu (dofinansowania) ze względu na strukturę materiałową takiego odpadu lub niezbędne procesy technologiczne, wprowadzający wyroby w opakowaniach zobowiązani są do pokrycia tego dodatkowego kosztu.

13. Koszty i przychody dotyczące zbiórki i zagospodarowania odpadów opakowaniowych rozliczane są oddzielnie dla szkła, tworzywa sztucznego, papieru i tektury, stali i aluminium oraz odpadów wielomateriałowych, bez możliwości subsydiowania jednego materiału przez inny.
14. Po przeprowadzeniu przygotowania do recyklingu w sortowni (zarówno w procesie organizowanym samodzielnie przez gminy, jak i w procesie powierzonym organizacjom odpowiedzialności producentów i dobrowolnym porozumieniom), organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia stają się obligatoryjnym pośrednikiem między podmiotem przygotowującym odpady do recyklingu (sortownią) a podmiotem prowadzącym recykling (lub pomiędzy sortownią a podmiotem uzdatniającym odpady, a następnie podmiotem prowadzącym recykling). Zadaniem organizacji odpowiedzialności producentów i dobrowolnego porozumienia jest:
 - a) identyfikacja podmiotów prowadzących recykling (lub uzdatnienie i recykling) właściwy dla danego rodzaju odpadów,
 - b) zawarcie stosownych umów z podmiotami prowadzącymi recykling (lub uzdatnienie i recykling),
 - c) organizacja transportu odpadów z sortowni do recyklingu (lub do uzdatnienia a następnie do recyklingu),
 - d) rozliczenie finansowe pomiędzy podmiotem przygotowującym odpady do recyklingu (sortownią) a podmiotem prowadzącym recykling (lub pomiędzy sortownią a podmiotem uzdatniającym odpady, a następnie podmiotem prowadzącym recykling).
15. W przypadku prowadzenia przez gminy zbiórki i zagospodarowania odpadów komunalnych na podstawie aktualnych zasad, organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia przekazują gminom środki pokrywające koszty netto zbiórki i zagospodarowania odpadów opakowaniowych występujących w zbieranych selektywnie poszczególnych frakcjach / rodzajach odpadów komunalnych (tj. po odliczeniu przychodów ze sprzedaży tych odpadów do recyklingu) na podstawie opublikowanych sprawozdań przez podmioty zbierające i zagospodarowujące odpady oraz gminy. Płatności realizowane przez organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia nie przekraczają kosztu referencyjnego ustalonego dla danego rodzaju odpadu opakowaniowego przez organ pełniący rolę kontrolno-nadzorczą (Regulatora) o więcej niż np. 20%.
16. W przypadku powierzenia przez gminę prowadzenia selektywnej zbiórki i przygotowania do recyklingu wybranych frakcji / rodzajów odpadów organizacji odpowiedzialności producentów i dobrowolnemu porozumieniu, koszty i przychody dotyczące odbieranych i zagospodarowywanych od właścicieli nieruchomości odpadów nieopakowaniowych odbieranych razem z odpadami opakowaniowymi rozliczane są z gminą oddzielnie. Gmina zwraca organizacji odpowiedzialności producentów i dobrowolnemu porozumieniu koszt netto związany ze zbiórką i zagospodarowaniem odpadów nieopakowaniowych.
17. Organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia obciążają wprowadzających wyroby w opakowaniach stawkami pokrywającymi koszty wynikające z Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta adekwatnie do ilości wprowadzanych opakowań na rynek i ich rodzaju oraz koszty administracyjne związane z realizacją zadań przez organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia. Wprowadzający wyroby w opakowaniach obciążani są stawkami adekwatnymi do trwałości, przydatności do naprawy, ponownego użycia i recyklingu oraz obecności substancji niebezpiecznych w wprowadzanych przez nich opakowaniach.
18. Opakowania zawierające surowiec wtórny lub materiał odnawialny pochodzący ze zrównoważonych upraw w ilości (procencie) nie mniejszym niż określony minimalny poziom objęte są niższymi opłatami niż:
 - a) opakowania zawierające wyłącznie materiał pierwotny i materiał nieodnawialny lub
 - b) zawierające surowiec wtórny i materiał odnawialny w ilości (procencie) niższym niż określony minimalny poziom.
19. Opakowania wielokrotnego użytku objęte są niższymi opłatami niż opakowania jednorazowe tego samego przeznaczenia i wykonane z tego samego materiału.

20. Za dostarczanie mieszkańcom niezbędnych informacji w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami opakowaniowymi (działania edukacyjne) odpowiedzialny jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia odprowadzają część środków uzyskanych od wprowadzających z tytułu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producentów (np. 20%) do Funduszu na pokrycie kosztów realizacji działań edukacyjnych.
21. Za nadzór nad prawidłowym działaniem systemu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta, w tym nad prawidłowym działaniem wprowadzających wyroby w opakowaniach, organizacji odpowiedzialności producentów i dobrowolnych porozumień oraz gmin (w zakresie wydatkowania środków otrzymywanych od organizacji odpowiedzialności producentów i dobrowolnych porozumień) odpowiedzialny jest wskazany w ustawie organ administracji rządowej (Regulator). Organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia odprowadzają część środków uzyskanych od wprowadzających z tytułu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producentów (np. 2%) do tego organu na pokrycie kosztów realizacji działań kontrolno-nadzorczych.
22. Zadaniem Regulatora jest w szczególności:
- weryfikacja sprawozdań składanych przez gminy oraz organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolnych porozumień z tytułu wydatkowania środków pochodzących od wprowadzających wyroby w opakowaniach,
 - weryfikacja sprawozdań składanych przez organizacje odpowiedzialności producentów i dobrowolne porozumienia z tytułu osiągnięcia poziomu recyklingu odpadów opakowaniowych,
 - przeprowadzanie okresowej analizy kosztów gospodarki odpadami opakowaniowymi w celu ustalenia kosztu referencyjnego dla poszczególnych frakcji / rodzajów odpadów opakowaniowych,
 - w przypadkach niemożności zawarcia umowy pomiędzy organizacjami odpowiedzialności producentów i dobrowolnymi porozumieniami a gminami, dokonywanie losowania i przyporządkowania organizacji odpowiedzialności producentów i / lub dobrowolnych porozumień do gmin.
23. W celu zapewnienia regularnego dialogu pomiędzy wszystkimi uczestnikami systemu gospodarki odpadami opakowaniowymi, w tym wprowadzającymi opakowania na rynek, samorządami oraz podmiotami zbierającymi i zagospodarowującymi odpady opakowaniowe, organ administracji rządowej (np. minister właściwy ds. klimatu) tworzy radę konsultacyjną, której głównym zadaniem jest m.in.:
- analiza gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, w szczególności ocena realizacji zasad rozszerzonej odpowiedzialności producenta oraz kosztów zagospodarowania odpadów opakowaniowych,
 - opiniowanie strategii, planów i programów dotyczących gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,
 - opiniowanie aktów prawnych dotyczących gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,
 - przedstawianie wniosków i postulatów legislacyjnych, związanych z gospodarką opakowaniami i odpadami opakowaniowymi,
 - propagowanie prawidłowych zasad gospodarki opakowaniami i odpadami opakowaniowymi, w tym propagowanie: zapobiegania powstawaniu odpadów opakowaniowych, ponownego użycia opakowań, selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych oraz zwiększenia przydatności odpadów opakowaniowych do recyklingu.
24. Ilość odpadów zebranych w systemie pojemnikowym / workowym automatycznie pomniejsza ilość odpadów gromadzonych w miejscach publicznych lub miejsca te zanieczyszczające i koszt związany z zebraniem / usunięciem tych odpadów z tych miejsc.
25. Ilość odpadów zebranych w systemie depozytowym / kaucyjnym automatycznie pomniejsza ilość odpadów zbieranych w systemie pojemnikowym / workowym i koszt związany z odbiorem i zagospodarowaniem tych odpadów w systemie pojemnikowo / workowym, a także pomniejsza ilość odpadów gromadzonych w miejscach publicznych lub zanieczyszczających te miejsca.